

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการค้าชายแดนระหว่างไทย-ลาว อำเภอเมือง จังหวัด นครพนม เป็นศึกษาที่เน้นการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมโดยทั่วไป โดยผลการศึกษาที่ได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ วิเคราะห์ปัจจัยในการดึงดูดการค้าเพื่อกำหนดปริมาณการค้าชายแดนไทย-ลาว ศึกษาพฤติกรรมของผู้ประกอบการการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม รวมถึงความสำคัญทางการค้าชายแดน ตลอดจนลักษณะ โครงสร้าง รูปแบบและระบบการค้าชายแดนระหว่างจังหวัดนครพนมกับแขวงคำม่วน รวมถึงรูปแบบการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณเขตพื้นที่การค้าชายแดน และ ณ จุดที่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3

โดยการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมหภาค (Macro Level) โดยใช้แบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) และระดับจุลภาค (Micro Level) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม จำนวน 40 ราย ซึ่งผลศึกษามีดังนี้

4.1 ระดับมหภาค

การศึกษาในส่วนนี้ จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาว โดยจะใช้แบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ OLS (Ordinary Least Squares) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมตัดขวาง (Panel Data) จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2554 สำหรับข้อมูลอื่นๆที่แสดงรายละเอียดและแหล่งที่มาของข้อมูล ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอธิบายที่คาดการณ์ไว้ มีรายละเอียดทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ของการศึกษาในอดีต

ตัวแปร	การศึกษา	ผลที่คาดว่าจะมีต่อการค้า
ก. ตัวแปรขนาด (Size Variables)		
รายได้ของประเทศส่งออกและนำเข้า	Frankel (1997) Krueger (1999) Soloaga and Winters (2001) Freund (2000) ภัควรวิทย์ (2008)	บวก
จำนวนประชากรของประเทศส่งออกและนำเข้า	Aitken (1973) Bayoumi and Eichengreen (1995) Boisso and Ferrantino (1997) Frankel (1997) Fink and Primo Braga (1999) ภัควรวิทย์ (2008)	บวก/ลบ
พื้นที่เพาะปลูกของประเทศส่งออกและนำเข้า	Soloaga and Winters (2001)	ลบ
ผลผลิตของประเทศส่งออกและนำเข้า	Frankel, Stein and Wei (1995) Frankel (1997) Bayouni and Eichengreen (1995)	บวก
ผลรวมของรายได้ประเทศส่งออกและนำเข้า	Egger (2000) Di Mauro (2000) Baier and Bergstrand (2001)	บวก
ความคล้ายคลึงกันของรายได้ระหว่างประเทศส่งออกและนำเข้า	Egger (2000) Di Mauro (2000)	บวก
รายได้ต่อประชากรของประเทศส่งออกและนำเข้า	Bergstrand (1989) Frankel (1997) Krueger (1999) Soloaga and Winters (2001)	บวก/ลบ
ผลผลิตต่อประชากรของประเทศส่งออกและนำเข้า	Frankel, Stein and Wei (1995) Frankel (1997) Bayoumi and Eichengreen (1995)	บวก
ผลต่างในรายได้ต่อประชากรของประเทศส่งออกและนำเข้า	Egger (2000) Di Mauro (2000) Freund (2000) Gilbert, Scollay and Bora (2001)	บวก/ลบ
ข. ตัวแปรเชิงภูมิศาสตร์ (Geographic variables)		
ระยะทางระหว่างประเทศ	Bayouni and Eichengreen (1995) Fink and Primo Braga (1999) Freund (2000) Gilbert, Scollay and Bora (2001) ภัควรวิทย์ (2008)	ลบ
ประเทศเป็นเกาะ	Krueger (1999) Soloaga and Winters (2001)	ลบ
ประเทศไม่มีพื้นที่ติดทะเล	Soloaga and Winters (2001)	ลบ
ชายแดนติดกัน	Li (2000) Soloaga and Winters (2001) Clark and Tavares (2000) Freund (2000) Gilbert, Scollay and Bora (2001)	บวก

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ของการศึกษาในอดีต (ต่อ)

ภาษา	Boisso and Ferrantino (1997) Frankel (1997) Fink and Primo Braga (1999) Krueger (1999) Soloaga and Winters (2001) Clark and Tavares (2000)	บวก
ความห่างไกล (Remoteness)	Polak (1996) Frankel (1997) Krueger (1999) Soloaga and Winters (2001)	ลบ
ต้นทุนค่าขนส่ง	Geraci and Prewo (1977)	ลบ
ด. ตัวแปรทางการเงินและราคา (Monetary and price variables)		
สกุลเงินเดียวกัน (common currency)	Rose (2000)	บวก
Exchange rate variability	Thursby and Thursby (1987) Frankel and Wei (1993) Eichengreen and Irwin (1995)	ลบ
ราคาในประเทศส่งออกและนำเข้า	Bergstrand (1985, 1989) Oguledo and MacPhee (1994) Bayoumi and Eichengreen (1995) Boisso and Ferrantino (1997) Matyas (1997) Di Mauro (2000) Egger (2000) Winters and Chang (2000)	บวก/ลบ
ง. ตัวแปรนโยบายและสถาบัน (Policy and institutional variables)		
อุปสรรคทางการค้า (มาตรการภาษีศุลกากร มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร และภาษีส่งออก)	Geraci and Prewo (1977) Oguledo and MacPhee (1994) Boisso and Ferrantino (1997) Di Mauro (2000) Baier and Bergstrand (2001)	ลบ
Lagged Trade flows	Irwin and Eichengreen (1998)	บวก
การเคยตกเป็นอาณานิคม	Frankel (1997) Soloaga and Winters (2001) Freund (2000)	บวก
การคุ้มครองสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา	Fink and Primo Braga (1999)	บวก/ลบ
คอร์ปชั่น	Anderson and Marcouiller (1999) Do Mauro (2000)	ลบ

ที่มา : Frankel (1997) และ Oguledo and MacPhee (1994) อ้างจาก Adams et al (2003)

ตารางที่ 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอธิบายที่คาดการณ์ไว้

ตัวแปรตาม : Y_{ij}	
ตัวแปรอธิบาย	เครื่องหมายที่คาดการณ์ไว้
GDP_i, GDP_j	บวก: เพราะตัวแปรรายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้ส่งออก (i) สะท้อนให้เห็นถึงผลผลิตที่เพิ่มขึ้นสำหรับการส่งออก ส่วนตัวแปรรายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศผู้นำเข้า (j) จะสะท้อนถึงกำลังซื้อของผู้บริโภคในประเทศผู้นำเข้า
Pop_i, Pop_j	ลบ/บวก (สรุปไม่ได้): เนื่องจากตัวแปรขนาดของประชากรเป็นตัวกีดขวางการค้าหรืออาจเป็นตัวที่ส่งเสริมปริมาณการค้า ดังนั้น 1) จำนวนประชากรที่มากอาจสะท้อนถึงการมีแหล่งทรัพยากรขนาดใหญ่ จึงทำให้การพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศลดลง 2) มองอีกด้านหนึ่ง หากตลาดในประเทศที่ใหญ่จะสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันกันทำ และทำให้เกิดการผลิตสินค้าที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การส่งออกที่เพิ่มขึ้น และลดการนำเข้า
Dis_{ij}	ลบ: เนื่องจากระยะทางเป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงอุปสรรคทางการค้า ซึ่งสะท้อนถึงต้นทุนค่าขนส่งและเวลาในการขนส่ง นอกจากนี้ ระยะทางที่ห่างกันอาจทำให้เกิดความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ดังนั้นระยะทางจึงเป็นอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางโดยธรรมชาติ คือ หากระยะทางระหว่างประเทศคู่ค้าห่างกันมาก ส่งผลให้ต้นทุนในการขนส่งสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ใช้ระยะเวลาในการเดินทางนาน

แบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) เป็นแบบจำลองที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภูมิภาคที่มีต่อปริมาณการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแบบจำลอง Gravity ในการวิเคราะห์ดังกล่าว มีตัวแปรตามคือ ขนาดของมูลค่าการส่งออกระหว่างประเทศ 2 ประเทศ จะขึ้นอยู่กับตัวแปรอธิบายต่างๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทยและสปป.ลาว (เพื่อสะท้อนระดับอุปสงค์และอุปทาน) จำนวนประชากรของประเทศไทยและสปป.ลาว ระยะทางระหว่างจังหวัดทั้งสอง และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง โดยแบบจำลองมีรูปแบบสมการดังนี้

$$\ln Y_{ij,t} = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_{i,t} + \beta_2 \ln GDP_{j,t} + \beta_3 \ln Pop_{i,t} + \beta_4 \ln Pop_{j,t} + \beta_5 \ln Dis_{ij} + \varepsilon_{ij,t}$$

ตารางที่ 4.3 คำจำกัดความของตัวแปรและแหล่งที่มาของข้อมูล

ตัวแปร	ความหมาย	แหล่งที่มาของข้อมูล
$Y_{ij,t}$	มูลค่าการส่งออกจากประเทศไทย (i) ไปยังประเทศ (j) ในปี t (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)	กระทรวงพาณิชย์
$GDP_{i,t}$	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย (i) ในปี t (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	International Monetary Fund
$GDP_{j,t}$	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของสปป.ลาว (j) ในปี t (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	International Monetary Fund
$Pop_{i,t}$	จำนวนประชากรของประเทศไทย (i) ในปี t (หน่วย: ล้านคน)	ธนาคารโลก (World Bank)
$Pop_{j,t}$	จำนวนประชากรของสปป.ลาว (j) ในปี t (หน่วย: ล้านคน)	ธนาคารโลก (World Bank)
Dis_{ij}	ระยะทางระหว่างจังหวัดของไทยกับสปป.ลาว (หน่วย: กิโลเมตร)	www.mapcrow.info/

4.1.2 ผลการศึกษา

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลอง Gravity ด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ OLS (Ordinary Least Squares) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมตัดขวาง (Panel Data) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 – 2554 ซึ่งผลจากการประมาณค่าแบบจำลอง สามารถสรุปได้ดังนี้

$$\ln Y_{ij,t} = 144.1768 + 3.173618 \ln(GDP_{i,t}) + 2.821384 \ln(GDP_{j,t}) - 6.579318 \ln(POP_{i,t}) - 4.711003 \ln(POP_{j,t}) - 0.000796 \ln(DIS_{ij})$$

(5.684432)***   (13.13819)***   (9.941522)***   (-3.113548)***
(-4.051583)***   (-0.005251)*

วงเล็บข้างล่างค่าสัมประสิทธิ์ คือ ค่า t-statistic

*** หมายถึง มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

* ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการพิจารณาแบบจำลอง พบว่าการประมาณค่าแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) มีค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.971467 ค่า Durbin-Watson stat เท่ากับ 1.6732 มีค่าใกล้เคียง 2 ดังนั้นผลการคำนวณที่ได้มีความน่าเชื่อถือ จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการส่งออกระหว่างประเทศ จะขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของผู้ส่งออก (GDP_u) มีค่า t-statistic เท่ากับ 13.138 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือมีค่าความน่าเชื่อถือที่ 99% ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของผู้นำเข้า (GDP_i) มีค่า t-statistic เท่ากับ 9.942 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือมีค่าความน่าเชื่อถือที่ 99% ตัวแปรจำนวนประชากรของประเทศผู้ส่งออก (POP_u) มีค่า t-statistic เท่ากับ -3.114 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือมีค่าความน่าเชื่อถือที่ 99% ตัวแปรจำนวนประชากรของประเทศผู้นำเข้า (POP_i) มีค่า t-statistic เท่ากับ -4.052 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือมีค่าความน่าเชื่อถือที่ 99% และระยะทางระหว่างประเทศคู่ค้า (DIS_{ij}) มีค่า t-statistic เท่ากับ -0.005 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีเครื่องหมายเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ โดยสามารถอธิบายผลกระทบของตัวแปรอธิบายต่างๆ จากค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอธิบาย ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวสะท้อนถึงผลกระทบของตัวแปรอธิบายต่างๆ ที่มีต่อการส่งออกระหว่างประเทศคู่ค้า 2 ประเทศในรูปแบบของค่าความยืดหยุ่น ซึ่งสามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้ส่งออก (GDP_u) เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงกำลังการผลิตของประเทศผู้ส่งออก ซึ่งผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้ส่งออกเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 3.17 ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้นำเข้า (GDP_i) เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงกำลังซื้อของประเทศผู้นำเข้า ซึ่งผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้นำเข้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การส่งออกของประเทศคู่ค้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 2.82

ตัวแปรขนาดของประชากรของประเทศผู้ส่งออก (POP_u) และประเทศผู้นำเข้า (POP_i) เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงปัจจัยการผลิตและการบริโภคภายในประเทศ โดยผลจากการประมาณค่าแบบจำลองอธิบายได้ว่า หากจำนวนประชากรของประเทศผู้ส่งออก (i) เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 6.58 และหากจำนวนประชากรของประเทศผู้นำเข้า (j) เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามร้อยละ 4.71

ส่วนตัวแปรระยะทางระหว่างประเทศคู่ค้า (DIS_{ij}) เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงต้นทุนทางการค้าระหว่างประเทศ อธิบายได้ว่า หากระยะทางระหว่างประเทศคู่ค้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การส่งออกมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามถึงร้อยละ 0.001 ซึ่งตัวแปรระยะทาง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4 ผลการประมาณการแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model)

Dependent Variable: LNY				
Method: Panel Least Squares				
Sample: 1992 2011				
Periods included: 20, Cross-sections included: 8, Total panel (balanced) observations: 160				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	144.1768	25.36344	5.684432	0.0000
LNWDPI	3.173618	0.241557	13.13819	0.0000
LNWDPJ	2.821384	0.283798	9.941522	0.0000
LNWDPI	-6.579318	2.113126	-3.113550	0.0022
LNWDPI	-4.711003	1.162756	-4.051583	0.0001
LNWDPI	-0.000796	0.151625	-0.005251	0.9958
R-squared	0.972364	Mean dependent var		6.271253
Adjusted R-squared	0.971467	S.D. dependent var		0.869740
S.E. of regression	0.146914	Akaike info criterion		-0.961155
Sum squared resid	3.323911	Schwarz criterion		-0.845836
Log likelihood	82.89238	Hannan-Quinn criter.		-0.914328
F-statistic	1083.694	Durbin-Watson stat		1.673198
Prob(F-statistic)	0.000000			

ที่มา : จากการคำนวณด้วยโปรแกรม Eview7 (2555)

4.2 ระดับคุณภาพ

ผลการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการค้าชายแดนระหว่างไทย – ลาว อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ในการศึกษาระดับคุณภาพเป็นการศึกษาที่เน้นรูปแบบของการค้าชายแดน จังหวัดนครพนมโดยทั่วไป ลักษณะของการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน และการค้าชายแดนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน และปัญหาการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า รวมถึงมาตรการและนโยบายของภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนทัศนคติของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจหลังมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนมจำนวน 40 ราย ใช้วิธีการศึกษาโดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ผลการศึกษาของข้อมูลทั่วไป

4.2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม จำนวน 40 ราย ประกอบด้วยข้อมูลของ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ดังนี้คือ

1) เพศ

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม พบว่าเป็นเพศชายร้อยละ 60.0 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 40.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

2) อายุ

ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจำนวนที่มากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือร้อยละ 42.5 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 37.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และร้อยละ 7.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี กับอายุระหว่าง 51-60 ปี ส่วนอายุต่ำกว่า 20 ปี มีเพียงร้อยละ 5.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

3) ระดับการศึกษา

ในระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม พบว่า ตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา ระดับอนุปริญญา (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 32.5 ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.5 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.5 และต่ำกว่าประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ	(40)	(100)
ชาย	24	60.0
หญิง	16	40.0
2. อายุ	(40)	(100)
ต่ำกว่า 20 ปี	2	5.0
20-30 ปี	17	42.5
31-40 ปี	3	7.5
41-50 ปี	15	37.5
51-60 ปี	3	7.5
3. การศึกษา	(40)	(100)
น้อยกว่าประถมศึกษา	1	2.5
ประถมศึกษา	3	7.5
มัธยมศึกษา	5	12.5
อนุปริญญา (ปวส.)	13	32.5
ปริญญาตรี	18	45.0

ที่มา : จากการสำรวจ

4) ระดับรายได้ต่อเดือน

ระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการมีรายได้ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน มากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาได้แก่ รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.5 โดยไม่มีกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 100,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับรายได้ของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	3	7.5
ระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท	9	22.5
ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท	20	50.0
ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท	8	20.0
รวม	40	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.2 ผลการศึกษาลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบทางการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

ลักษณะและรูปแบบทางการค้าหรือการประกอบธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาแบ่งข้อมูลออกเป็น 8 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ประเภทของธุรกิจหรือการค้าที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจะประกอบธุรกิจเฉพาะการส่งออกเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาเป็นตัวแทนการค้าหรือนายหน้า คิดเป็นร้อยละ 35.0 เป็นธุรกิจเฉพาะการนำเข้า คิดเป็นร้อยละ 20.0 และธุรกิจบริการน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.0 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม

ประเภทของธุรกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ธุรกิจนำเข้า	8	20.0
ธุรกิจส่งออก	16	40.0
ตัวแทน/นายหน้า	14	35.0
ธุรกิจบริการ	2	5.0
รวม	40	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ส่วนที่ 2 หากเป็นธุรกิจนำเข้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่จะส่งสินค้าไปภายในจังหวัดนครพนม รวมถึงจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วแต่การตั้ง Order สินค้า

ส่วนที่ 3 จำนวนคนงานของธุรกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าในจังหวัดนครพนมส่วนใหญ่มีจำนวนคนงาน 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนมีจำนวนคนงาน 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมีจำนวนคนงาน 11-50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนคนงานของธุรกิจ

จำนวนคนงาน	จำนวนธุรกิจ (ราย)	ร้อยละ
1 – 5 คน	22	55.0
6 – 10 คน	15	37.5
11 – 50 คน	3	12.5
รวม	40	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ส่วนที่ 4 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าในจังหวัดนครพนม พบว่า ผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าอยู่ในระยะเวลา 1 – 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาเป็นระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าไม่น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.5 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้า 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.5 และมากกว่า 10 ปีคิดเป็นร้อยละ 7.5 เป็นจำนวนน้อยที่สุด ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

ระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจการค้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	11	27.5
1 – 4 ปี	17	42.5
5 – 10 ปี	9	22.5
มากกว่า 10 ปี	3	7.5
รวม	40	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ส่วนที่ 5 ประเภท ชนิด ลักษณะของสินค้า หรือรูปแบบทางธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 40 รายนั้นสามารถระบุ ได้มากกว่าหนึ่งประเภทของสินค้า พบว่า สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตรมีผู้ประกอบการอยู่ สูงสุดถึงร้อยละ 40.0 รองลงมาเป็นสินค้าประเภทเครื่องบริโภคและตัวแทนการค้าหรือนายหน้า คิด เป็นร้อยละ 35.0 สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มหรือสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 22.5 สินค้าประเภท เครื่องใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 12.5 และสินค้าอื่นๆ ได้แก่ สินค้าประเภทรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ อะไหล่รถจักรยาน อะไหล่รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 10.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ประเภท ชนิด ลักษณะของสินค้า หรือรูปแบบทางธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบ ชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม

ประเภท ชนิด ลักษณะของสินค้า หรือรูปแบบทางธุรกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สินค้าประเภทเครื่องบริโภค	14	35.0
สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร	16	40.0
สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า	5	12.5
สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ	9	22.5
ตัวแทน/นายหน้า	14	35.0
อื่นๆ	2	5.0

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุประเภทได้มากกว่าหนึ่งประเภท

ตารางที่ 4.11 คู่ค้าที่สำคัญของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

คู่ค้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาวไทย	4	10.0
ชาวลาว	18	45.0
ชาวเวียดนาม	18	45.0
ชาวจีน	10	25.0

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุคู่ค้าได้มากกว่าหนึ่งราย

ส่วนที่ 6 จากการศึกษาการค้าชายแดนของจังหวัดนครพนม พบว่า คู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ชาวลาวและชาวเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาเป็นคู่ค้าชาวจีน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และเป็นคู่ค้าชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 10.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ส่วนที่ 7 จากการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม พบว่า คู่ค้าที่สำคัญ 2-3 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.5 จำนวนคู่ค้า 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนคู่ค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าในจังหวัดนครพนม

จำนวนคู่ค้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2 ราย	17	42.5
3 ราย	14	35.0
4 ราย	7	17.5
มากกว่า 4 ราย	2	5.0
รวม	40	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ส่วนที่ 8 เป็นการทำธุรกรรมด้านการเงินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ช่องทางการชำระหรือชำระเงินทางธุรกิจ/การค้า และการใช้สกุลเงินในการทำธุรกิจ/การค้า ดังนี้

1) ช่องทางการชำระ/รับชำระเงินของผู้ประกอบการ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ราย โดยแต่ละรายตัวอย่างสามารถใช้ช่องทางการชำระ/รับชำระเงินได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง จะเห็นว่า ช่องทางการชำระ/รับชำระเงิน ทางธุรกิจหรือการค้ามีการใช้เงินสดเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.0 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นการชำระผ่านระบบสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 35.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และการชำระผ่านระบบหักบัญชีระหว่างลูกค้าและระบบตัวแทนหัก (Clearing Agent) มีเพียงร้อยละ 10.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

2) การใช้สกุลเงินในการชำระค่าสินค้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถที่จะเลือกใช้สกุลเงินได้มากกว่าหนึ่งสกุล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สกุลเงินบาทยังคงเป็นสกุลเงินหลักที่มีการใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 80.0 รองลงมาคือสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่มีผู้ใช้จำนวนร้อยละ 20.0 ส่วนสกุลเงินอื่นๆ เช่น กีบ ดอลลาร์ และหยวน กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนไม่ได้เลือกใช้ในการชำระค่าสินค้า ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม

การทำธุรกรรมทางการเงิน	ผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวนผู้ประกอบการ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. รูปแบบของการชำระเงินทางธุรกิจ		
ผ่านระบบสถาบันการเงิน	14	35.0
ผ่านระบบตัวแทนหัก (Clearing Agent)	4	10.0
ผ่านระบบหักบัญชีระหว่างลูกค้า	4	10.0
การใช้เงินสด	26	65.0
2. สกุลเงินที่ใช้ในการชำระค่าสินค้า		
สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ	8	20.0
สกุลเงินบาท	32	80.0

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุช่องทางการชำระเงินและสกุลเงินที่ใช้ได้มากกว่าหนึ่ง

4.2.3 ปัญหาการค้าชายแดน การชำระเงิน และปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า

ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนและการชำระเงินในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาที่ได้รับกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดน โดยการศึกษาแบ่งปัญหาออกเป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร ปัญหาทางด้านการค้าชายแดน โดยทั่วไป ปัญหาทางด้านมาตรการของภาครัฐ สุดท้ายเป็นปัญหาและอุปสรรคทางด้านการชำระราคาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สำหรับปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าในจังหวัดนครพนม จากผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็นสาเหตุของการลักลอบและแนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้า

1) ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

1.1) ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านลักษณะหรือรูปแบบทางการค้า

ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการค้าชายแดน โดยทั่วไป ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนมจำนวน 40 ราย ซึ่งแต่ละรายสามารถระบุปัญหาด้านการค้าชายแดนทั่วไปได้มากกว่าหนึ่งปัญหา พบว่า ปัญหาที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ การแข่งขันในตลาดมากขึ้นและค่าใช้จ่ายนอกระบบมากเกินไป โดยคิดเป็นร้อยละ 45.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปัญหารองลงมาคือ ความไม่สะดวกด้านขั้นตอน กฎระเบียบของ

คู่ค้า คิดเป็นร้อยละ 32.5 ปัญหาเรื่องข้อจำกัดการนำเข้า ส่งออกของสินค้าบางชนิด คิดเป็นร้อยละ 22.5 ปัญหาเรื่องประชาชนบริเวณชายแดนมีอำนาจการซื้อที่ต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีปัญหาด้านนี้ร้อยละ 17.5 จากปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจการซื้อที่ต่ำของประชาชนมีส่วนน้อย การค้าชายแดนจึงสามารถขยายตัวได้อีก และปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาการขาดร้านอุปโภคบริโภคบริเวณชายแดน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าชายแดนโดยทั่วไป

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าชายแดนโดยทั่วไป	จำนวนผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การแข่งขันในตลาดมากขึ้น	18	45.0
ข้อจำกัดการนำเข้า/ส่งออกของสินค้า	9	22.5
ความไม่สะดวกด้านขั้นตอน/กฎระเบียบของประเทศคู่ค้า	13	32.5
ประชาชนบริเวณชายแดนมีอำนาจการซื้อต่ำ	7	17.5
ค่าใช้จ่ายนอกระบบมากเกินไป	18	45.0
อื่นๆ	1	2.5

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา

1.2) ปัญหาการค้าชายแดนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร

ปัญหาการค้าและอุปสรรคทางการค้าด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการแต่ละรายสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา พบว่าปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ การเก็บค่าธรรมเนียมค่าผ่านแดนมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 37.5 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ค้าไม่สะดวก ปัญหาด้านความยากลำบากของภาษาในการติดต่อกับลูกค้า และความมั่นคงตามแนวชายแดน คิดเป็นร้อยละ 35.0 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนปัญหาความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและปัญหาระบบชำระเงินยังไม่สะดวก มีปัญหาด้านอัตราแลกเปลี่ยน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และ 27.5 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัญหาและอุปสรรคด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร

ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร	จำนวนผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การคมนาคมไม่สะดวก	10	25.0
การเก็บค่าธรรมเนียมค่าผ่านแดนมีราคาสูง	15	37.5
ระบบชำระเงินยังไม่สะดวกมีปัญหาด้านอัตราแลกเปลี่ยน	11	27.5
การติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ค้าไม่สะดวก	14	35.0
ความยากลำบากของภาษาในการติดต่อกับคู่ค้า	14	35.0
ความมั่นคงตามแนวชายแดน	14	35.0
ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ	12	30.0

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา

1.3) ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ

ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนแต่ละรายสามารถระบุปัญหาด้านนี้ได้มากกว่าหนึ่งปัญหา พบว่า ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ ปัจจัยที่เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ นโยบายและระเบียบปฏิบัติการค้าในการนำเข้า/ส่งออกในแต่ละแห่งของประเทศเพื่อนบ้านไม่มีความแน่นอน อาจทำให้เกิดความยุ่งยากล่าช้า เสียค่าใช้จ่ายสูง รองลงมาคือความซับซ้อนในการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 37.5 ปัญหาลำดับต่อมาคือ ปัญหาการกีดกันทางการค้า เช่น ด้านกฎหมายหรือนโยบายการนำเข้า/ส่งออก บริเวณชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน (สินค้าห้ามส่งออก/นำเข้าสินค้า) คิดเป็นร้อยละ 30.0 ปัญหาการขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนกับปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ถึงอำนาจหน้าที่ของภาครัฐ เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคร้อยละ 27.5 ปัญหาด้านความยุ่งยากในการขอใบอนุญาตนำเข้า/ส่งออกของสินค้าบางประเภท คิดเป็นร้อยละ 25.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.16

1.4) ปัญหาและอุปสรรคทางการชำระราคาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรคของการชำระราคาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนแต่ละรายสามารถระบุปัญหาด้านนี้ได้มากกว่าหนึ่งปัญหา พบว่า ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเห็นว่า

เป็นปัญหามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.5 คือ ปัญหาเรื่องความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลเงินกีบ และปัญหาสาขานาการพาณิชย์ของไทยมีจำนวนน้อย ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาข้อจำกัดในการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 30.0 ปัญหาไม่สามารถทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศได้ คิดเป็นร้อยละ 27.5 ปัญหาไม่มีธนาคารพาณิชย์หรือสาขานาการพาณิชย์ในสปป.ลาว และปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในด้านการชำระเงินการค้าระหว่างประเทศ เช่น การชำระเงินในระบบ L/C คิดเป็นร้อยละ 15.0 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.16 ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ

ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร	จำนวนผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
นโยบายและระเบียบปฏิบัติการค้าในการนำเข้า/ส่งออกในแต่ละแห่งของประเทศเพื่อนบ้านไม่มีความแน่นอน	23	57.5
นโยบายและระเบียบปฏิบัติภาครัฐที่ไม่ชัดเจน	8	20.0
การขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน	11	27.5
ความยุ่งยากในการขอใบอนุญาตนำเข้า/ส่งออกของสินค้าบางประเภท	10	25
ความล่าช้าในการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ	15	37.5
ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงอำนาจหน้าที่ภาครัฐ	11	27.5
การบริการจัดเก็บ/คืนภาษีไม่รัดกุมมีความล่าช้ายุ่งยากสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย	8	20.0
การกีดกันทางการค้า เช่น ด้านกฎหมายหรือนโยบายการนำเข้า/ส่งออก บริเวณชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สินค้าห้ามส่งออก/นำเข้าสินค้า	12	30.0
กฎหมายฟอกเงินของ ปปป.	2	5.0

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา

ตารางที่ 4.17 ปัญหาและอุปสรรคทางการชำระราคาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรคทางการชำระราคาที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลเงินกีบ	13	32.5
ความไม่สมดุลของปริมาณเงิน เช่น ความไม่สมดุลระหว่างความต้องการใช้เงินกีบกับปริมาณของเงินกีบที่มีอยู่ในตลาด	3	7.5
ไม่มีธนาคารพาณิชย์หรือสาขานาการพาณิชย์ในสปป.ลาว	6	15.0
ไม่ยอมรับเงินสกุลเงินบาทของคู่ค้า	1	2.5
ปัญหาที่เกิดจากธนาคารพาณิชย์ไทย ได้แก่		
ปัญหาสาขานาการพาณิชย์ของไทยมีจำนวนน้อย	13	32.5
ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในด้านการชำระเงิน		
การค้าระหว่างประเทศ เช่น การชำระเงินในระบบ L/C	6	15.0
ไม่สามารถทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศได้	11	27.5
มีข้อจำกัดในการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศไทย	12	30.0
ไม่รับแลกเปลี่ยนเงินสกุลอื่น	5	12.5

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา

2) ปัญหาการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า

ผลการศึกษาปัญหาการลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้าในพื้นที่จังหวัดนครพนมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดน โดยการศึกษานี้จะแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรกเป็นปัจจัยและสาเหตุต่างๆที่เป็นแรงจูงใจทำให้เกิดการค้าชายแดนและการชำระเงินที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า และประเด็นที่สองเป็นแนวโน้มการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าในอนาคต ดังนี้คือ

2.1) ปัจจัยและสาเหตุต่างๆที่เป็นแรงจูงใจทำให้เกิดการค้าชายแดนและการชำระเงินที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในพื้นที่จังหวัดนครพนม ซึ่งสามารถระบุถึงปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบได้มากกว่าหนึ่งปัจจัยและสาเหตุ พบว่า ปัจจัยและสาเหตุอันดับแรกของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าในพื้นที่ คือ สภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย คิดเป็นร้อยละ

45.0 ปัจจัยและสาเหตุรองลงมา ได้แก่ อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอในการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 42.5 ปัจจัยและสาเหตุทัศนคติ และค่านิยมของผู้บริโภค รวมถึงปัจจัยด้านกฎหมายหรือนโยบายระหว่างประเทศไม่เอื้ออำนวยความสะดวก/ไม่ชัดเจนและปัจจัยด้านอัตราภาษีอากรนำเข้าที่สูงและการประเมินราคาสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าภาษีอากรสูงเกินราคา โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหาร้อยละ 32.5 และ 30.0 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้เกิดการค้าชายแดนและการชำระเงินที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า

ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้า (การค่านอกระบบ)	จำนวนผู้ประกอบการค้าชายแดน	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย	18	45.0
ปัญหาด้านความมั่นคงและการปิดจุดผ่านแดน	8	20.0
ราคาสินค้าประเภทหรือชนิดเดียวกันที่ต่ำกว่าภายในประเทศ	4	10.0
ระเบียบขั้นตอนในการจัดทำพิธีการทางศุลกากรเพื่อการนำเข้า – ส่งออก ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่ชัดเจน	3	7.5
อัตราภาษีอากรนำเข้าที่สูงและการประเมินราคาสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าภาษีอากรสูงเกินราคา	12	30.0
อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอในการให้บริการ	17	42.5
กลุ่มผู้ค้าเป็นผู้มีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ที่มีผลประโยชน์	8	20.0
ข้อจำกัดเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือใบรับรองในการนำเข้าสินค้าและการลักลอบลิขสิทธิ์	9	22.5
ทัศนคติ และค่านิยมของผู้บริโภค	13	32.5
ทางด้านกฎหมายหรือนโยบายระหว่างประเทศไม่เอื้ออำนวยความสะดวก/ไม่ชัดเจน	13	32.5
ผลประโยชน์คุ้มค่ากับความเสี่ยง	11	27.5

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ประกอบการสามารถระบุปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหา

2.2) แนวโน้มของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าในพื้นที่จังหวัดนครพนม

แนวโน้มของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรหรือการค้านอกระบบในพื้นที่จังหวัดนครพนม พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจำนวนร้อยละ 45.0 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มการลักลอบจะเท่าเดิม รองลงมาเป็นจำนวนร้อยละ 32.5 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มการลักลอบจะเพิ่มมากขึ้น และผู้ประกอบการค้าชายแดนจำนวนร้อยละ 22.5 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มการลักลอบที่ลดลง ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แนวโน้มของการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าในพื้นที่จังหวัดนครพนม

แนวโน้มของการค้านอกระบบในมุมมองของผู้ประกอบการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลดลง	9	22.5
เท่าเดิม	18	45.0
เพิ่มขึ้น	13	32.5
รวม	40	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.4 มาตรการและนโยบายภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับระบบการค้าชายแดน

ความคิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าชายแดนผลการศึกษาในเรื่องความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการทางภาครัฐ จะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการชายแดนต่อนโยบายและโครงการทางภาครัฐ นโยบายหรือโครงการทางภาครัฐที่ส่งผลต่อการค้าชายแดน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าชายแดน โดยรวมมีความรู้ความสามารถและมีอัตราค่าจ้างเพียงพอ ดังนี้คือ

1) ความรู้และความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อนโยบายหรือโครงการภาครัฐ

ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เช่น โครงการขยายช่องทางการค้าชายแดน การยกระดับจุดผ่อนปรนให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร โครงการปรับปรุงกระบวนการผ่านแดนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว โครงการจับคู่ธุรกิจ การจัดตั้งศูนย์ AEC ฯลฯ ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม พบว่า ส่วนใหญ่จะทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด โดยคิดเป็นร้อยละ 52.5 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการเลย และกลุ่มตัวอย่างที่ทราบอย่างละเอียดจากการติดตามข่าวสารทั่วไป มีจำนวนร้อยละ 22.5 และกลุ่มตัวอย่างที่ทราบอย่างละเอียด

เนื่องจากมีส่วนร่วมในการทำโครงการหรือเป็นผู้ให้ข้อมูล มีเพียงร้อยละ 2.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.20

2) แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้าในมุมมองของผู้ประกอบการ

แนวโน้มของมาตรการหรือนโยบายทางภาครัฐ จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีความเห็นว่ารูปแบบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมจะเปลี่ยนแปลงปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอีกร้อยละ 32.5 เห็นว่าน่าจะรูปแบบการค้าเปลี่ยนแปลงไปมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 5.0 เห็นว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 มาตรการและนโยบายของภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับระบบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม

มาตรการและนโยบายของภาครัฐ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโครงการทางภาครัฐ	(40)	100.0
ไม่ทราบเลย	9	22.5
ทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด	21	52.5
ทราบอย่างละเอียดจากการติดตามข่าวสารทั่วไป	9	22.5
ทราบอย่างละเอียดเนื่องจากมีส่วนร่วมในการทำโครงการหรือเป็นผู้ให้ข้อมูล	1	2.5
2) มาตรการหรือนโยบาย ของภาครัฐ จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้าชายแดนในพื้นที่	(40)	100.0
เปลี่ยนแปลงน้อย	0	0
เปลี่ยนแปลงปานกลาง	25	62.5
เปลี่ยนแปลงมาก	13	32.5
เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	2	5.0

ที่มา : จากการสำรวจ

3) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้า

3.1) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าชายแดนเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดนครพนมในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนจังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมร้อยละ 47.5 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถ แต่อัตรากำลังไม่เพียงพอ รองลงมาร้อยละ 37.5 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถและมีอัตรากำลังที่เพียงพอ ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และอัตรากำลังไม่เพียงพอ มีจำนวนร้อยละ 15.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและรูปแบบของการค้าชายแดน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน	(40)	100.0
มีความรู้ความสามารถและอัตรากำลังมีเพียงพอ	15	37.5
มีความรู้ความสามารถ แต่อัตรากำลังไม่เพียงพอ	19	47.5
ไม่มีความรู้ความสามารถและอัตรากำลังไม่เพียงพอ	6	15.0
ไม่มีความรู้ความสามารถ แต่อัตรากำลังมีเพียงพอ	0	0
2) ความพร้อมของการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม ในการปรับตัวเพื่อยกระดับการค้าระหว่างประเทศให้เป็นมาตรฐานสากล	(40)	100.0
พร้อมแล้ว	9	22.5
ภายใน 1 ปี	15	37.5
ภายใน 2-3 ปี	12	30.0
มากกว่า 3 ปี	4	10.0

ที่มา : จากการสำรวจ

3.2) สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนขายในจังหวัดนครพนมต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า เพื่อยกระดับให้เป็นมาตรฐานสากลของการค้าระหว่างประเทศและสอดคล้องกับโครงการ มาตรการและนโยบายของภาครัฐ รวมทั้งความพร้อมของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนมจำนวนร้อยละ 37.5 เห็นว่าในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าชายแดนในจังหวัดนครพนมให้เป็นมาตรฐานสากล ใช้เวลาปรับตัวภายใน 1 ปีเท่านั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.0 เห็นว่าต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงภายใน 2-3 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่ายาวแล้ว คิดเป็นร้อยละ 22.5 และมีกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการส่วนน้อยประมาณร้อยละ 10.0 เห็นว่าต้องใช้เวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 4.20

4.2.5 ทิศนคติของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมหลังจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3

ในทัศนคติของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม หลังจากมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนที่เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ สินค้าไทยจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น ความสำคัญของไทยในสายตาของชาวเวียดนามและลาวมากขึ้น มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการหันมาขนส่งสินค้าผ่านทางสะพานฯ มากกว่าแพขนานยนต์มากขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.80, 2.78, 2.75, 2.73 และ 2.60 ตามลำดับ

กลุ่มผู้ประกอบการค้าชายแดนที่เห็นด้วยระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นว่าการสร้างสะพานจะทำให้ไทยได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนมากกว่าลาวและเวียดนาม โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.08 มีความคิดเห็นว่าธุรกิจในช่วงคำม่วนจะขยายตัวมากขึ้น และความเป็นอยู่ของคนไทยและคนลาวจะดีขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 2.03 และมีความคิดเห็นว่าหลังจากการสร้างสะพานจะทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตมากกว่าลาว การทำมาค้าขายของคนไทยในจังหวัดนครพนมเปลี่ยนไป รวมถึงการที่แขวงคำม่วนเป็นศูนย์กลางการค้าในลาวและเวียดนามมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 2.00 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดนครพนมที่มีความเห็นด้วยน้อย เกี่ยวกับการที่นครพนมจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งใหม่ของอีสาน คะแนนเฉลี่ย 1.60 ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ทักษะคติของผู้ประกอบการค้าชายแดนหลังมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3

ทัศนคติหลังจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขง	ระดับความคิดเห็น			คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1) มีการหันมาขนส่งสินค้าผ่านทางสะพานมากกว่าแพขนานยนต์	28	8	4	2.60	0.66
2) มีธุรกิจเกี่ยวกับโลจิสติกส์มากขึ้น	30	10	-	2.75	0.43
3) สินค้าไทยเป็นที่ต้องการมากขึ้น	32	8	-	2.80	0.40
4) ชาวลาวเข้ามาไทยมากขึ้น	31	7	2	2.73	0.55
5) ชาวเวียดนามเข้ามาไทยมากขึ้น	31	9	-	2.78	0.42
6) ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตมากกว่าลาว	5	30	5	2.00	0.50
7) ทำให้ไทยได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนมากกว่าลาวและเวียดนาม	8	27	5	2.08	0.57
8) การทำมาค้าขายของคนไทยในจังหวัดนครพนมเปลี่ยนไป	9	22	9	2.00	0.67
9) ธุรกิจในแขวงคำม่วนขยายตัวมากขึ้น	6	29	5	2.03	0.52
10) แขวงคำม่วนเป็นศูนย์กลางการค้าในลาวและเวียดนามมากขึ้น	8	26	7	2.00	0.59
11) ความเป็นอยู่ของคนไทยและคนลาวจะดีขึ้น	7	27	6	2.03	0.57
12) นครพนมเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งใหม่ของอีสาน	2	21	18	1.60	0.58

ที่มา : จากการสำรวจ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก